

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w WARSZAWIE**

z dnia ..... 2021 r.

zmieniające zarządzenie nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3825, z późn. zm.), załącznik nr 6 otrzymuje brzmienie określone załącznikiem do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

*Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Warszawie*

Arkadiusz Siembida

Załącznik do zarządzenia Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia
.....2021 r.
zmieniającego zarządzenie nr 12 Regionalnego
Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w
sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla
obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002

„Załącznik Nr 6 do Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r.

Cele działań ochronnych

Lp.	Gatunek	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych
1	A031 bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 70 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (zachowanie żerowisk poprzez zapobieżenie zarastaniu łąk i ich zamiany na grunty orne), na powierzchni 27431 ha.
2	A081 błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	stan populacji	Utrzymanie populacji na poziomie minimum 20 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), w szczególności w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka, na powierzchni 12000 ha.
3	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 140 odżywiających się samców.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie terenów otwartych łąk i pastwisk i ich ekstensywnego użytkowania, szczególnie na odcinku od Chodowa (gmina Siedlce) do Sobicz (gmina Mordy) oraz na rozległym kompleksie łąk na odcinku pomiędzy miejscowościami Kieselany-Żmichy i Bale), na powierzchni 14300 ha.
4	A127 żuraw <i>Grus grus</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 35 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie łożowisk, szuwarów i zarośli, stref ekotonowych), na powierzchni 12000 ha.
5	A196 rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybridus</i>	stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), na powierzchni 230 ha.
6	A197 rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 8 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), na powierzchni 230 ha.
7	A043 gęgawa <i>Anser anser</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 7 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 12000 ha.
8	A052 cyraneczka <i>Anas crecca</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 5 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Siedlce, Mokobody, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 4500 ha.
9	A055 cyranka <i>Anas</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 3 par lęgowych.

	<i>querquedula</i>	stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce i Mordy), na powierzchni 12500 ha.
10	A153 kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 93 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce i Mordy), na powierzchni 10000 ha.
11	A156 rycyk <i>Limosa limosa</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 5 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych , w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce Suchożebry i Mordy), na powierzchni 5000 ha.
12	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 3 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Liw, Grębków i Mokobody), na powierzchni 5000 ha.
13	A168 brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 30 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych , w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Wyszaków, Jadów, Korytnica i Liw), na powierzchni 10000 ha.
14	A336 remiz <i>Remiz pendulinus</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 32 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym utrzymanie środowisk mozaikowych w sąsiedztwie wód (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 10000 ha.
15	A371 dziwonია <i>Carpodacus erythrinus</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 56 par lęgowych.
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie środowisk mozaikowych w sąsiedztwie wód), na powierzchni 15000 ha.

”

UZASADNIENIE

W myśl art. 3 ust. 1 tzw. Dyrektywy ptasiej, czyli Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE. L 20/7 z 26 stycznia 2010 r.) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.), założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest ochrona gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi oraz przywracanie i tworzenie zniszczonych biotopów.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”). Kierując się wspomnianymi powyżej założeniami, plan zadań ochronnych na okres 10 lat ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego (w formie zarządzenia), właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska. W myśl art. 28 ust. 5 ww. ustawy plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Dla omawianego obszaru Natura 2000, plan zadań ochronnych ustanowiony został zarządzeniem nr 12 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3825, z późn. zm.).

Opracowanie zmiany planu zadań ochronnych, w zakresie celów ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, wynika z konieczności zapewnienia warunków utrzymania i odtworzenia ich właściwego stanu ochrony, z wyjątkiem sytuacji, gdy ze względów przyrodniczych jest niemożliwe lub nieuzasadnione polepszenie tego stanu. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie dostępnych materiałów przyrodniczych, w tym dokumentacji planu zadań ochronnych oraz ekspertyzy pn: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.)”, odnoszącej się do przedmiotów ochrony, w stosunku do których celem działań ochronnych było uzupełnienie stanu wiedzy. W związku z nowymi wynikami badań zachodzi potrzeba aktualizacji danych Standardowego Formularza Danych (SDF), w stosunku do wybranych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000.

Mając powyższe na uwadze zdefiniowano następujące cele ochrony:

Lp.	Gatunek	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych	Komentarz
1	A031 bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 70 par lęgowych.	<p>W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 76 par lęgowych, co pozwoliło ocenić stan populacji jako właściwy. Tu należy dodatkowo wskazać, że warunki atmosferyczne w 2019 r. należały do niekorzystnych, co było prawdopodobnie powodem nieprzystąpienia do lęgu przez część par. Bociiany zakładają gniazda głównie w bezpośrednim sąsiedztwie człowieka, na skraju zabudowań lub przy pojedynczych gospodarstwach. Na lokalizację swoich gniazd wybierają w ostatnim czasie głównie czynne słupy energetyczne. Coraz rzadsze są lokalizacje na drzewach i budynkach. Żerują w najbliższej okolicy gniazda - na łąkach i na polach.</p> <p>Występowanie w granicach obszaru gatunku można określić jako równomierne, z wyłączeniem odcinka ujściowego do rzeki Bug. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako właściwy (FV). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.)</p>
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (zachowanie żerowisk poprzez zapobieżenie zarastaniu łąk i ich zamiany na grunty orne), na powierzchni 27431 ha.	
2	A081	stan	Utrzymanie populacji na	W trakcie prac terenowych

	błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	populacji	poziomie minimum 20 par lęgowych.	(2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 24 par lęgowych, co pozwoliło ocenić stan populacji jako właściwy. Występowanie w granicach obszaru ma miejsce w południowej jego części, w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka. W celu skutecznej ochrony gatunku, koniecznym jest utrzymanie i poprawa warunków siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w szczególności na terenie stawów siedleckich (zapewnienie stałego zasilania wodami rzeki Helenki stawów oraz eliminację płoszenia ptaków poprzez ograniczenie lotów motolotniami nad stawami w Siedlcach). Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako zły (U2). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.)
stan siedliska		Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), w szczególności w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka, na powierzchni 12000 ha.		
3	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 140 odzywających się samców.	W trakcie prac terenowych (2018 r.) liczebność gatunku na terenie obszaru oceniono na poziomie 142 odzywających się samców. Podczas badania w 2018 r. stwierdzono niekorzystne warunki siedliskowe, które mogły rzutować na stosunkowo niską liczebność derkacza. Użytki zielone były przesuszone (wiosna roku 2018 pod względem hydrologicznym
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie terenów otwartych łąk i pastwisk i ich ekstensywnego użytkowania, szczególnie na odcinku od Chodowa	

			<p>(gmina Siedlce) do Sobicz (gmina Mordy) oraz na rozległym kompleksie łąk na odcinku pomiędzy miejscowościami Kisielany-Żmichy i Bale), na powierzchni 14300 ha.</p>	<p>należała do najsuchszych w okresie ostatniej dekady, w efekcie braku śnieżnej pokrywy w okresie zimowym 2017-2018). Stwierdzono również bardzo wczesny pokos. W 2011 r. natomiast, tj. podczas prac nad planem zadań ochronnych, stwierdzona liczba samców – 246, wynikała z bardzo korzystnych warunków hydrologicznych panującymi w roku 2011 - od połowy kwietnia, po obfitych opadach zasięg zalewów na łąkach był rozległy i utrzymał się do końca maja, dość gwałtownie zmniejszając się od początku czerwca do początku lipca. Jednocześnie niskie temperatury panujące w maju opóźniły wegetację traw i sianokosy odbyły się dopiero w 2. połowie czerwca. Oba czynniki z pewnością wpłynęły korzystnie na stan derkacza w roku 2011. W 2018 r. najwięcej ptaków wykazano w basenie górnym doliny Liwca, tj. na odcinku od Chodowa (gmina Siedlce) do Sobicz (gmina Mordy). Na tym odcinku, w czasie pierwszej kontroli występowało 79 samców, co stanowi 71,2% całkowitej liczebności na tej kontroli oraz 55,6% samców wykrytych w czasie obu inwentaryzacji. Również na tym odcinku Liwca stwierdzono największe koncentracje samców liczące lokalnie do 25 sąsiadujących samców. Wysoka liczebność derkacza oraz znaczne jego koncentracje w górnym basenie Liwca są odbiciem lokalnych, wyjątkowo korzystnych dla tego gatunku uwarunkowań siedliskowych. Składają się na nie głównie rozległe kompleksy łąk kośnych oraz częściowo osuszonych torfowisk niskich, lokalnie wtórnie zabagnionych, z niewielkimi kępami łożowisk (Dombrowski et al. 2012). W basenie środkowym wykazano</p>
--	--	--	--	---

				<p>obecność zaledwie 9 samców, co stanowiło tylko 8,1% całkowitej liczebności na pierwszej kontroli i zaledwie 6,3% liczebności z obu inwentaryzacji. Basen środkowy w roku 2018 był najsilniej przesuszony i najsilniej zarośnięty wysokimi zadrzewieniami lęgowymi, co z pewnością nie sprzyjało występowaniu derkacza na tym obszarze. Basen dolny skupiał 23 samce (21%) derkacza, rozmieszczone głównie na rozległym kompleksie łąk na odcinku pomiędzy miejscowościami Kisielany-Żmichy i Bale. Wcześniejsze dane literaturowe z doliny Liwca (Dombrowski et al. 1998) wskazują na bardzo silne wahania liczebności derkacza nawet w sąsiednich latach, co tłumaczy się wpływem różnego zasięgu wiosennych zalewów. Czynniki hydrologiczne wydają się kluczowym w interpretacji liczebności derkacza w dolinie Liwca i przypuszczalnie innych dolinach rzek Polski środkowo-wschodniej. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji należy ocenić jako niezadowalający (U1). Mimo miejscowo złego (U2) stanu zachowania siedlisk (przesuszenie, intensyfikacja użytkowania kośnego), potencjał zidentyfikowanych stanowisk, przy relatywnie dobrej sytuacji krajowej populacji gatunku oraz utrzymaniu użytkowania kośnego TUZ daje szansę na poprawę oceny stanu zachowania derkacza. W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Inwentaryzacja cennych</p>
--	--	--	--	---

				siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” – Pracownia Przyrodnicza (2018 r.)
4	A127 żuraw <i>Grus grus</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 35 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 39 par lęgowych, co pozwoliło ocenić stan populacji jako właściwy. Żuraw w obszarze pojawia się również podczas migracji i tak na terenie obszaru, na stawach siedleckich w 2019 r. obserwowano ok. 400 osobników. Siedliskiem lęgowym żurawia są różnego rodzaju mokradła (brzegi stawów, podmokłe łąki, trzcinowiska, podmokłe olsy, zarośla łożowe, łągi olszowe i olszowo-jesionowe i inne). Mogą to być stawy, bagna lub inne trudno dostępne miejsca. Występowanie w granicach obszaru gatunku można określić jako niemal równomierne, z przewagą w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.)
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie łożowisk, szuwarów i zarośli, stref ekotonowych), na powierzchni 12000 ha.	
5	A196 rybitwa	stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i	Dostępne dane literaturowe wskazują na występowania

	białowasa <i>Chlidonias hybridus</i>		żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), na powierzchni 230 ha.	gatunku w obszarze jedynie 3-krotnie w ciągu ostatnich ok. 30 lat (1993 r. – 16p, 1997 r. – 3-4p, 1998 r. – 26-27p). Mimo korzystnych warunków siedliskowych od 1998 r. gatunek jako lęgowy nie był notowany. W 2021 r. gatunek stwierdzony na przelotach w obszarze w ilości ok. 10 osobników. W ujęciu krajowym, do najważniejszych miejsc lęgowych należy m.in. górny bieg Wisły wraz z występującymi tam stawami rybnymi, Zb. Goczalkowicki, a także nowo powstałe Zb. Nielisz koło Zamościa. Rybitwa białowasa zamieszkuje zabagnione tereny nizinne, płytkie zbiorniki wody słonawej, a także stawy rybne. Rybitwy te szczególnie chętnie gnieźdzą się wśród niezbyt zwartej roślinności wodnej o wynurzonych i pływających liściach, w sąsiedztwie szuwarów i fragmentów otwartego lustra wody. W okresie poza lęgowym przebywają na jeziorach i innych zbiornikach wodnych, odstojnikach ścieków, słonawach, ujściach rzek, wybrzeżach morskich. W granicach obszaru występują dogodne siedliska dla gatunku (w 2016 r. przywrócono gospodarkę rybacką na stawach siedleckich). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); A. Gołowski, M. Omelaniuk - dane niepub. – 2021 r.)
6	A197	stan	Utrzymanie liczebności	Podczas prac terenowych (2019

	rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	populacji	populacji na poziomie minimum 8 par lęgowych.	r.) stwierdzono występowanie 8 par lęgowych gatunku (gatunek po wielu latach ponownie gniazduje w obszarze). Gatunek zasiedla głównie teren stawów hodowlanych w Siedlcach. Warunkiem obecności rybitwy jest występowanie kożuchów pływającej roślinności wodnej. Obecność gatunku jest wynikiem odtworzenia siedlisk lęgowych dla rybitwy czarnej oraz prowadzonej gospodarcie rybackiej w rezerwacie przyrody Stawy Siedleckie. Od kilku na stawach prowadzono jest gospodarka rybacka, co sprzyja gniazdowaniu rybitw. Ponadto na stawach zostały zwodowane pływające platformy dla rybitwy czarnej co z pewnością przyczyniło się sukcesu lęgowego. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowalający (U1). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.);
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie powierzchni stawów rybnych w Siedlcach oraz ich ekstensywnego użytkowania), na powierzchni 230 ha.	
7	A043 gęgawa <i>Anser anser</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 7 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 7 par lęgowych (25 p w 2021 r. – dane niepubl.). Gatunek w obszarze pojawia się również podczas migracji i tak na terenie obszaru, na stawach siedleckich w 2019 r. obserwowano ok. 150 osobników (250 w 2021 r. – dane niepubl.) Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka. Analizując
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 12000 ha.	

				wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); A. Gołowski, M. Omelaniuk - dane niepub. (2021 r.)
8	A052 cyraneczka <i>Anas crecca</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 5 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 6 par lęgowych (10 p w 2021 r. – dane niepubl). Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Siedlce, Mokobody, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); A. Gołowski, M. Omelaniuk - dane niepub. (2021 r.)
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Siedlce, Mokobody, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 4500 ha.	
9	A055 cyranka <i>Anas querquedula</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 3 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 3 par lęgowych

		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk łągowych i żerowiskowych (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce i Mordy), na powierzchni 12500 ha.	(10 p w 2021 r. – dane niepubl). Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Łochów, Siedlce, i Mokobody. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); A. Gołowski, M. Omelaniuk - dane niepub. (2021 r.)
10	A153 kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 93 par łągowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 95 par łągowych. Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Siedlce, Łochów i Mordy. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.).
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk łągowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce i Mordy), na powierzchni 10000 ha.	
11	A156 rycyk <i>Limosa limosa</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 5 par łągowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 5 par łągowych (10 p w 2021 r. – dane niepubl.).
		stan	Utrzymanie dogodnych	

		siedliska	siedlisk łęgowych i żerowiskowych , w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Łochów, Siedlce Suchożebry i Mordy), na powierzchni 5000 ha.	Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Łochów, Siedlce i Mordy. W ostatnich latach nastąpiło pogorszenie warunków siedliskowych gatunku na co złożyło się brak zalewów, przesuszenie siedliska oraz duże drapieżnictwo. Nie bez znaczenia są wczesne terminy koszenia. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); D. Krupiński (2021 r. – dane niepubl.)
12	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 3 par łęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 4 par łęgowych (4 p w 2021 r. – dane niepubl.). Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Liw, Grębków i Mokobody, w centralnej i północnej części obszaru. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153,
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk łęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Liw, Grębków i Mokobody), na powierzchni 5000 ha.	

				A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.); D. Krupiński (2021 r. – dane niepubl.)
13	A168 brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 30 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 30 par lęgowych. Gatunek występuje w granicach obszaru głównie na terenie fragmentów gmin: Wyszków, Jadów, Korytnica i Liw, głównie w północnej i centralnej części obszaru. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.).
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Wyszków, Jadów, Korytnica i Liw), na powierzchni 10000 ha.	
14	A336 remiz <i>Remiz pendulinus</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 32 par lęgowych.	W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie 32 par lęgowych. Gatunek występuje w obszarze dość równomiernie, w tym w szczególności w granicach gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka. W ostatnich latach stan siedlisk uległ pogorszeniu. Wpływ na zmniejszenie siedlisk mają bobry, które dość licznie występują w obszarze i intensywnie żerują wzdłuż cieków (bobry eliminują zadrzewienia nadrzeczne i
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym utrzymanie środowisk mozaikowych w sąsiedztwie wód (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Siedlce, Suchożebry, Mordy, Zbuczyn i Olszanka), na powierzchni 10000 ha.	

				<p>zarośla, co powoduje zmniejszenie dostępności miejsc do zakładania gniazd).</p> <p>Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052, A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.).</p>
15	A371 dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>	<p>stan populacji</p> <p>stan siedliska</p>	<p>Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 56 par lęgowych.</p> <p>Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie środowisk mozaikowych w sąsiedztwie wód), na powierzchni 15000 ha.</p>	<p>W trakcie prac terenowych (2019 r.) wykazano liczebność na poziomie ok. 56 par lęgowych. Gatunek występuje w obszarze dość równomiernie, w tym w szczególności w centralnej i południowej części obszaru. W ostatnich latach stan siedlisk uległ pogorszeniu. Wpływ na zmniejszenie siedlisk mają bobry, które dość licznie występują w obszarze i intensywnie żerują wzdłuż cieków. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że na chwilę obecną stanu populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W związku z aktualizacją danych, podjęte zostaną działania zmierzające również do aktualizacji SDF Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie danych opracowania pn.: „Uzupełnienie stanu wiedzy na obszarze Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 – ptaki: A156, A160, A142, A153, A031, A081, A140, A127, A196, A197, A043, A052,</p>

				A055, A168, A336 oraz A371” – Biuro Badań, Monitoringu i Ochrony Przyrody „EkoFalk” Michał Falkowski (2019 r.).
--	--	--	--	--

Cele te, po ich przyjęciu, powinny być brane pod uwagę przez podmioty sprawujące nadzór nad obszarem Natura 2000 oraz w trakcie prowadzenia ocen wpływu programów i przedsięwzięć na obszar Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody, sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, a także zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu, na zasadach i w trybie określonym w art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą oos”). Ponadto, w myśl art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy oos, projekt planu zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1464, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o wojewodzie”), projekt planu zadań ochronnych wymaga uzgodnienia z właściwym terytorialnie wojewodą.

Jak wspomniano, istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186) oraz ww. przepisów prawa, w dniu 29 listopada 2021 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz jednostek samorządu terytorialnego na terenie których położony jest obszar Natura 2000, zamieszczono obwieszczenie o zamiarze przystąpienia, przystąpieniu i wyłożeniu projektu zarządzenia zmieniającego planu zadań ochronny do publicznego wglądu. Tego samego dnia obwieszczenie opublikowano także w prasie (.....). Tym samym, zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, umożliwiono zapoznanie się z dokumentem oraz złożenie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych przez okres 21 dni. W przewidzianym na składanie uwag i wniosków terminie, zgłoszono następujące uwagi:

Lp.	Imię i nazwisko / Nazwa instytucji bądź organizacji	Data wpływu do urzędu (dd.mm.rrrr)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia	Uwagi

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o wojewodzie, Wojewoda Mazowiecki pismem znak: ..... z dnia ..... r. uzgodnił projekt zarządzenia.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”).

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu zadań ochronnych będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właścicieli terenu, na którym znajduje się obszar Natura 2000;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją;
- 4) na jednostki organizacyjne, których zasięg działania obejmuje teren obszaru Natura 2000.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1464, z późn. zm.) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, procedurze udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą oos”), postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie pociągnie za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy zawarte w projekcie zarządzenia będą miały umiarkowany wpływ na lokalny i regionalny rynek pracy. Konieczność realizacji zadań przyczyni się do zwiększenia zapotrzebowania na usługi z działów: „Badania naukowe i działalność rozwojowa” Polskiej Klasyfikacji Działalności, wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.).

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta zarządzeniem jest objęta prawem Unii Europejskiej. Zarządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.